

Jesse van Ruller

Improviseren met een componistenbrein

Met zijn melodisch sterke partijen en zijn creatieve effectgebruik is Jesse van Ruller het jazzetiket dat nog altijd vaak op hem geplakt wordt ontstegen. Op het Bridge Guitar Festival laat hij in een masterclass én een trioconcert horen wat zijn instrumentale muziek zo boeiend maakt. tekst Kevin Pasman

Welk deel van zijn ruime, gevarieerde repertoire hij ten gehore gaat brengen op Bridge Guitar Festival staat nog niet vast. “Ik speel vaak in jazzclubs en dan willen mensen jazz van mij horen”, aldus Van Ruller. “Terwijl ik zelf ook heel andere interesses heb. Dus dit is mijn kans om gewoon te doen wat ik wil, omdat het publiek niet per se een jazzpubliek is.

“In mijn sets heb ik altijd een combinatie gemaakt van standards en eigen stukken. Als ik ergens in Europa of Azië uitgenodigd word, komen die mensen om te horen wat ze van mij kennen. Daarom probeer ik altijd

een balans te vinden van nieuwe dingen, waarop ik meer met effecten doe, en oude stukken, wat meer traditionele jazz is.”

Aandacht voor detail

Ondanks de verschillende stijlen heeft Van Ruller geen groot gitaarsenaal nodig: “Meestal neem ik één gitaar mee naar een concert. Onlangs heb ik een album gemaakt met saxofonist Maarten Hogenhuis, ‘Spirits High’, en daar zijn we nu mee aan het spelen. Dan speel ik wel veel op mijn Telecaster, die in D, is gestemd, en een andere gitaar voor de stukken in standaard stemming. Dat is de enige gig waarbij ik twee gitaren meeneem.

“De gitaar waar ik de laatste zes, zeven jaar op speel is er een die ik in Japan heb gekregen van een Japanse bouwer. Het merk heet Westville. Die man ken ik al sinds de eerste keer dat ik daar kom. Elke keer kwam hij weer met een andere gitaar. Eigenlijk vond ik het meestal niet zo, maar toen kwam hij een paar jaar terug met deze.

“Dit was een gitaar die hij had gemaakt als een soort kopie van de Sadowsky van Jim Hall. Die Sadowsky had hij ook gekocht en die heeft hij geprobeerd na te bouwen. Het is een heel simpele gitaar, maar heel goed gemaakt, met de typisch Japanse aandacht voor detail. Dat merk je, dat hoor je en dat voel je.

“Verder gewoon heel simpel: gelamineerd bovenblad, pickup gewoon op het bovenblad. Ik heb er wel een ander element op gezet: een Bare Knuckle Stormy Monday humbucker. Eigenlijk houd ik niet van humbuckers, maar deze heeft net genoeg van het sprinkelende dat een enkelspoelselement heeft omdat de spoelen niet evenveel windingen hebben. De bromonderdrukkende spoel doet wat minder werk dan bij een normale humbucker. En hij is ook niet gewaxpot, dus hij krijgt iets microfonisch. Daar houd ik wel van.”

Scheuren

“Ik heb net een project gedaan met de Hessischer Rundfunk Bigband met de muziek van Volker Kriegel. Dat was een

jazzrockgitarist in de jaren zeventig die het United Nations Jazz Orchestra opgericht heeft. Dat was wel echt meer scheuren, maar dat gaat heel goed op die hollowbody.

“Sterker nog: dat is juist goed omdat het een wat minder bekend gitaargeluid is. Als je een Strat of een 335 meeneemt, is het gelijk: oh ja, dat is dat geluid. Als je met deze gitaar gewoon een versterker even flink openzet - en dat kan daar want het is een bigband, dat is flink hard - dan klinkt het heel gaaf. Enigszins houtig, bluesachtig en niet te gepolijst.

“Als ik in het buitenland speel, laat ik meestal een Fender Twin of Deluxe '65 reissue huren. Die zijn eigenlijk altijd goed. Voordat die dingen op de markt kwamen, stond er wel eens zo'n *silverpanel*, maar daar kon ik helemaal niets mee beginnen. Toen die reissues kwamen, maakte dat alles een stuk makkelijker.

“In Nederland neem ik meestal mijn Magnatone mee. Dat is een beetje een Deluxe-achtige versterker, maar dan *fancier*. En ik heb nog een kleine versterker, een Fender Musicmaster Bass, dat is eigenlijk

een soort heel simpele Princeton, maar dan met één volumeknop en één toonknop. Dat klinkt fantastisch.”

Richting

“Ik was altijd wel geïnteresseerd in sound. Niet zozeer de sounds die iedereen kent, maar juist dingen die de gitaar anders laten klinken dan klassieke gitaarsounds. De laatste jaren gebruik ik heel vaak een Montreal Assembly Count To 5. Dat is een soort sampler met drie *playheads*. Je kunt iets opnemen, dan heb je drie versies van wat er wordt afgespeeld, en je kunt per versie de richting en de snelheid bepalen.

“Dat heb ik in een loop onder een volu-

mepedaal. Dus ik kan iets opnemen zonder dat je het meteen hoort. Dat moet je wel van tevoren inplannen: als dat komt, wil ik iets hebben in die toonsoort. Dan neem ik dat bijvoorbeeld in het intro al op.

“Maar ik leun niet op die effecten. Ik kan ook gewoon met mijn vingers verschillende geluiden maken. Kort geleden heb ik een tour door Europa gedaan met Peter Bernstein. Daar hadden we allebei alleen maar een gitaar en een snoer bij ons.”

Uitzoomen

“Eigenlijk voel ik me geen jazzgitarist. Ik speel wel jazz en ik houd van jazz - sommige jazz althans - maar ‘Spirits High’ bijvoor-

Jonathan Herman

Antonio Porcar

Govert Driessen

» beeld: je kunt het jazz noemen, maar ik noem het gewoon muziek. Het is instrumentale muziek. Er wordt hier en daar wel geïmproviseerd, maar ook niet overal.

“Ik houd van schrijven. Ik schrijf heel veel. Door veel te schrijven ontwikkel je je als improvisator op een andere manier. Je ontwikkelt een soort intuïtief gevoel voor vorm, melodie, frases en hoe dat werkt, zonder dat je het moet bestuderen. De lengte van een frase, hoe je melodische coherentie teweegbrengt, hoe je het interessant houdt, wanneer het tijd is om van toonsoort te veranderen... Dat wordt een tweede natuur.

“Als je gaat improviseren met een componistenbrein denk ik dat je tot andere dingen komt dan als je alleen maar geleerd hebt om op een akkoordenschema te soleren. Door dat componeren leer je uitzoomen. Op die manier denk je niet in een solo, maar in een set. Dus probeer je je materiaal te verdelen op een manier waarop je je publiek geïnteresseerd kunt houden. Zelf probeer ik mijn sets zo samen te stellen dat er verschillende vormen zijn, zodat het niet voorspelbaar wordt.

“Omdat ik alles op gitaar schrijf, kom je dan op een gegeven moment ook op een soort van riffs uit. Jazz is traditioneel vaak op piano of saxofoon geschreven, dus niet per se gitaristische muziek. Dat begon pas veel later een rol te spelen. Ik vind het wel

“Ik leun niet op effecten. Ik kan ook met mijn vingers verschillende geluiden maken”

verfrissend om met meer riffachtige stukken te werken.”

Aandacht

Het was dan ook niet de jazz die Van Ruller aanspoorde om gitaar te spelen. “Gewoon de muziek die mijn ouders draaiden”, licht hij toe. “Popmuziek uit de jaren zestig en zeventig. Mijn vader draaide veel muziek. Hij zette platen op en ging met zijn ogen dicht luisteren. Terugdenkend denk ik dat dat een belangrijk signaal was: muziek is iets waar je met aandacht naar luistert. Dus niet op de achtergrond terwijl je iets anders doet.

“Toen ik zelf een beetje ging onderzoeken, wilde ik Hendrix, Stevie Ray Vaughan en Brian May naspelen. Toen speelde ik al gitaar; ik ben begonnen toen ik zeven was. Het duurde een jaar of vier voor ik elektrisch ging spelen. Je speelde destijds gewoon niet elektrisch tot je een jaar of twaalf was. Maar in die tijd heb ik wel noten leren lezen. Daar ben ik nog steeds

heel dankbaar voor, want daar heb ik heel veel aan gehad. Al die projecten als solist met klassieke orkesten: dat zijn toch dingen waar je anders niet voor in aanmerking komt.

“De kantine op mijn school was het domein van de leerlingen en de mensen met de grootste bek beheerden de geluidsinstallatie. Maar die hadden toevallig wel een goede smaak. Daar hoorde ik voor het eerst John Scofield. Later, toen ik naar het conservatorium ging, ben ik pas gaan luisteren naar de muziek waar Scofield, George Benson en Pat Metheny naar luisterden. In de tijd dat ik min of meer jazz begon te maken, waren de iconen allemaal fusion-gitaristen. Dat was gewoon de hippe jazz in die tijd.”

Zaterdag 1 juni overdag: masterclass Jesse van Ruller, Bridge Guitar Convention, Muziekgebouw Eindhoven, zaal M

Zaterdag 1 juni 's avonds: Jesse van Ruller Trio, met Frans van der Hoeven, bas, en Mark Schilders, drums, Muziekgebouw Eindhoven, zaal M